

?

Programajánlat

E számkunktól új rovat keretében közöljük az aktuális csillagászati rendezvények (előadások, túrák, kiállítások) helyét és idejét. Nemcsak az MCSE programjait ismertetjük; úgy tervezzük, hogy más szervezetek, intézmények rendezvényeinek is helyt adunk. Szeretnénk vidéki szakköröknek, egyesületeknek is teret adni, amennyiben országos érdeklődésre számot tartó eseményt szerveznek. Ahhoz azonban, hogy a szükséges információk időben eljussanak olvasóinkhoz, az kell, hogy a szervezők legalább két hónappal a rendezvény ideje előtt küldjék meg számunkra a közlésre szánt anyagokat. Egy adott számban mindig a következő hónapra vonatkozó ajánlatokat közlünk (pl. januári számunk februári rendezvényeket ismertet).

MCSE-programok

Február 23.

Buszkirándulás a Budapest—Eger—Piszkéstető—Budapest útvonalon. Felkeressük az egri Csillagászati Múzeumot és a Piszkéstetői Csillagvizsgálót. A részvételi díj 400 Ft, MCSE-tagoknak 350 Ft. Indulás reggel 8-kor az Uránia elől. A részvételi díjakat kérjük február 5-ig befizetni az Egyesület postacímére (1399 Budapest, Pf. 701/29.) rózsaszín postautalványon, ill. személyesen, a hétfői ügyeleti napokon, az Urániában.

Világjáró csillagászok
(az Uránia előadássorozata)

Február 15. Régi magyar csillagászat (Vargha Domokosné)

Február 22. Űstökösnevezőben Kréta szigetén (Zombori Ottó)

Az előadások kezdete 18:30!

Külföldi találkozók

Napészlelők találkozója Violauban

Május 9—12. között a német VdS napészlelő csoportja találkozót szervez tagjai és érdeklődők számára. A részvételi díj 160 márka. Jelenkezni a következő címen lehet (március 31-ig): Walter Diehl, Braunfeiser Str. 79, D-6330 Wetzlar.

IAYC 1991

A Nemzetközi Csillagászati Ifjúsági Tábor augusztus 4—25. között rendezik Torfhausban, mely az egykori NDK területén található, 50 km-re Göttingentől. 16—24 éves, angolul jól beszélő résztvevőket várnak. A részvételi díj 550 márka. A következő címen szerezhető be ingyenes tájékoztató: Uwe Reimann, Ferdinand-Beit-Str. 7, D-W2000 Hamburg 1

Nemzetközi amatőr konferencia

1991. július 11-én zajlik le évszázadunk leghosszabb napfogyatkozása, mely Mexikóból észlelhető a legjobban. Ehhez kapcsolódóan július 8—12. között szimpóziumot rendeznek az amatőr csillagászok kutatási lehetőségeiről. A következő címen lehet információkat kérni: Corporation for Research Amateur Astronomy, P.O. Box 16542, San Francisco, California 94116, USA.

Hegyre fel!

Észlelőinkkel együtt én is szívesen olvasom Babcsán Gábor magashegyi beszámolóit. Mégis azt hiszem, hiába olyan jó az ég "odafönt", nagyon kevesen szánják rá magukat, hogy kövessék rovatvezetőnk példáját.

Mi amatőrök jól tudjuk, miért érdemes hegyről észlelni — véletlenül sem azért (ahogy sok laikus hiszi), hogy közelebb jussunk a csillagokhoz. Az igazi cél minél távolabb kerülni a földfelszíni zavaró tényezőktől (fények, pára).

Nekünk magyaroknak nincsenek nagy hegyeink, de november és február között mi is részesülhetünk az alpinisták élményében: a felhők felett járhatunk. Csak az alkalmas helyet és időt kell megtalálni.

Nyugodt téli időszakokban gyakori, hogy az egész országot ködpaplan borítja, és csak a legmagasabb hegyek felett derült az ég. De milyen derült! Odafent vakító a kék-ség, lábunk alatt pedig lassan hullámszik a fehér ködtenger, így fokozza a kontrasztot. Budapesten ilyenkor hetekig fojtogat a szmog, még lélegzetet venni is kockázatos vállalkozás.

Munkámnak köszönhetően naponta fordulok meg a Belváros és a Szabadság-hegy között, így jól tudom, mikor "lóg ki" a hegyhát a várost borító ködből. Évente 5—10 esetben megcsúszok az is, hogy a köd nem húzódik fel éjszakára, és ritka szép derült az égbolt a Szabadság-hegyen. Sajnos az 500 méteres magasság sokszor nem elég, alul erősen párázik az ég, ám a háttér jóval sötétebb, mint máskor, hiszen a 2—300 méter vastag ködréteg megszüri a városfényeket.

A legemlékezetesebb ilyen éjszakát 1982. január 19/20-án éltem át. Este a hőmérséklet -10° volt, az ég pedig hihetetlenül sötét. Szabad szemmel könnyen látszott az X Per $6^m,2-s$ összehasonlítója és maga az X Per is ($6^m,5$). Az R Leo 58-as összehasonlítója "szinte vakított",

majd néhány perces szemszoktatás után a $64-es$ és a $66-os$ öh-k is "előjöttek". $6^m,6$ volt tehát a háttármagnitúdó Budapest peremén — hála az inverziónak! Sajnos a köd fél kettőre felemelkedett — szinte fekete falként közeledett a Széchenyi-hegy felől!

Magasabb hegyeinken, pl. a Mátrában természetesen sokkal gyakoribb ez a jelenség — néha hetekig is kitart. Egyszer 1985 januárjában négy egymást követő nap láttam a Piszkes-tetőről a Magas-Tátrát. Odalent határtalanul hömpölygött a ködtenger, csak a magasabb hegyek álltak ki belőle. A Magas-Tátra kb. 15° hosszban húzódtott, s binokulárral jól meglehetősen figyelni, hogy keleti része állandóan felhőben volt (épp itt vannak a híres csillagvizsgálók). De a Tátránál távolabbi, 160—180 km-re lévő hegyek is jól látszóttak.

Az utóbbi években már elmondják az időjárásjelentésben, ha legmagasabb hegyeink "kilógnak" a ködből, így érdemes erre is odafigyelni. Budapestiek könnyen elérhetik a Szabadság-hegyet, a Hármashatár-hegyet vagy — kicsit távolabb — Dobogókőt. A Mátra környékén lakók különösen kedvező helyzetben vannak. A pécsieknek pedig ott a Mecesek.

A köd először talajközelségben kezdődik, majd egy-két nap elteltével — különösen ha az áramlás délre fordul — fokozatosan felemelkedik. Szürke, párás napok következnek, de csak 600—800 m alatt. Mindenesetre útnak indulás előtt érdemes valahogy megtudakolni, milyen az ég a hegytetőn.

Különösen okkultációk és ritka jelenségek észlelésekor van nagy jelentősége, ha sikerül egy ilyen éjszakát kihaszni. Ilyenkor végre elmondhatjuk: sikerült a felhőkön kifogni!

MIZSER ATTILA